ಯಮ್ಮಿಗನೂರು ಶಾಸನ ಪದ್ಯ

ಪರಾಮರ್ಶೆ

೧. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿರೇಕೆರೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಯಮ್ಮಿಗನೂರಿನ ಒಂದು ಶಾಸನಪದ್ಯದ ಪೌರಾಣಕ ಆಯಾಮಹಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವದು ಈಪುಟ್ಟ ಹಂಟಿಪ್ಪಣದ ಉದ್ದೇಶ.

೨. ಆ ಕಂದ ಪದ್ಯಹೀಗಿದೆ:

ಪರಹಿತ ಚರಿತಂ ಸತ್ಯಾ

ಭರಣಂ ಧನದತ ಚಾರುದತ್ತ ಸಮಾನಂ

ನಿರವದ್ಯಂ ನೆರೆ ಬಣ್ಣಿಸೆ

ದರೆ ಮಾಣಕಕೇತಿ ಸೆಟ್ಟಿಯೊಗೆದಂ ಜಗದೊಳು ॥

[ಕ. ಇ.೪, ಖ೪.೧೧೪೯ .೧೨೧೬೮ . ಯಮ್ಮಿಗನೂರು]

೨.೧ ಈ ಕಂದ ಪದ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಕರ್ತೃಪದ ,ಕೇತಿಸೆಟ್ಟಿ ಇದೇ ಹೆಸರಿನ ಭೇರೆಯವರೂ ಇದ್ದಾರೆ[ಕ. ಇ.೧,೧೭. ೧೦೫೫. ರಾಲು ೧೭] ಅದರಿಂದ ಇತರ ಕೇತಿಸೆಟ್ಟಿ ಹೆಸರಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಲ್ಲಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನನಾದವನೆಂದು ಈತ'ನಿಗೆ ಇರುವ ವಿಶೇಷಣ 'ಮಾಣಕ' ಎಂಬುದು ಹೇಳುತ್ತದೆ: ಅಂದರೆ , ಈತ ಕೇತಿಸೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿರುವವಲ್ಲಿಮಾಣಕ್ಯದಂಥವನು ಎಂಬ ಧ ್ವನಿಯಿದೆ.

೨.೧.೧. ಕೇತಿ ,ಕೇತ –ಎಂಬ ನಾಮಪದಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಾ ಮದೇವೆತೆಗಳ ಹೆಸರು ಗಳು .ಈ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗಗೂ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ: ಸೌ. ಇ. ಇ. ೧೧.–೧, ೫೧–೧೦೦೬, ಮ್ಯ .ಆರಿ. ೧೯೪೩. ೧೧. ೧೧ಶ , ಎ.ಕ. ೪. ಗುಂಡ್ಲಪೇ

.೮೩.ಸು ,೯೫ ,ಎ.ಕ. ೭–೧ಶಿಕಾರಿ.೯. ೧೦೨೧ ಇತ್ಯಾದಿ .ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಕ್ಷೇತ್ರ ' ಶಬ್ದದ ತದ್ಭವರೂಪವಾಗಿ ಕೇತ ಶಬ್ದ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿದೆ.

೩. ಮಾಣಿಕ ಕೇತಿಸೆಟ್ಟಿಯ ಲೋಕ ವಿಖ್ಯಾತನ್ನಥಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಆತನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳು ಕಾರಣ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುವ ನಡತೆ ಆತನದು – ಪರಹಿತಚರಿತಂ ಆತನಿಗೆ ನನ್ನಿಯನ್ನು ಆಡುವುದೇ ಒಂದು ಒಡವೆಯಾಗಿತ್ತು (ಸತ್ಯಾಭರಣಂ) ಆತನು ಯಾವುದೇ ಕಳಂಕ ಇಲ್ಲದೆ ' ಶ್ರೇಷಪುರುಷ ನಾಗಿದ್ದನು (ನಿರವದ್ಯಂ) 'ನಿರವದ್ಯ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದೋಷರಹಿತ ಎಂಬರ್ಥವಲ್ಲದೆ 'ಶ್ರೇಷ' ಎಂಬರ್ಥ್ವವೂ ಇದೆ [ಎ.ಕ. ೧೧,೯೪ (೮೪) .೭೦೦ಪು. ೬೯.ಸಾಲು:೪} ನಿರವದ್ಯಚರಿತ ನೆಂದರೆ ಶ್ರೇಷ ನಡುವಳಿಕೆಯವನು, ಸನ್ನಡತೆಯವನು ಎರ್ಂದು ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು.

೩.೧. ಮಾಣಕ್ಯ ಕೇತಿಸೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಈ ಎಲ್ಲಗುಣಗಳ ಜತೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಫ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ತನನ್ನು 'ಧನದತ್ತ' ನಿಗೂ ,ಚಾರುದತ್ತನಿಗೂ ಸಮಾನ' ನೆಂದು ಸರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈಧನದತ್ತ ಮತ್ತ ಚಾರುದತ್ತ್ಯ ಯಾರೆಂಬುದು ಪರಿಶೀಲನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

೩.೧. ೧. ಧನದತ್ತ ಶಬ್ದ ವನ್ನು ಕುಬೇರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಿ, ಅರ್ಥೈಸಿ ಈಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಚಾರುದತ್ತ ಶಬ್ದವೂ ಸಹ. ಮಾಣಿಕ ಕೇತಿಸೆಟ್ಟಿಯು ವೃಶ್ಯ ನಾದುದರಿಂದ ಹೋಲಿಕಗೆ ಆರಿಸಿದ ಧನತ್ತ ಮತ್ತು ಚಾರುದತ್ತ ಎಂಬ ಪುರಾಣ ಪುರುಷರೂ ವೃಶ್ಯರೆಂಬುದು ಸಹಜವಾದ ನಿರೀಕ್ಷಯೆ.

೪. ೨. ಧನದತ್ತನೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಕವಿ ನಿದೇಶಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೈನಪುರಾಣಗಳುಲ್ಲಿ ಬರುವ ಧನ್ಯಕುಮಾರನಾಗಿದ್ವಾನೆ. ಧನ್ಯಕುಮಾರನನ್ನು ಧನ್ಯ , ಧಣ ಧಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ

ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ನಿದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಣವಂತ ಮತ್ತು ವೃಶ ಎಂಬ ಸಂಕೇತದಿದಾಗಿ ಧನದತ್ತ ಧನಂಜಯ ಧನಗಿರಿ ಧನಗುಪ ಧನಗೋಪ ಧನದೇವ ಧನಪತಿ ಧನಪಾಲ ಧನಮಿತ್ರ ಧನವಹ ಧನ್ಯ ಕುಮಾರ–ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಜೈನಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. [ನಾಗರಾಜಯ್ಯ್ ಹಂಪ:ಕವಿ ಬಂಧವರ್ಮ ಜಿಜಾಸೆ: ೧೯೫೫:೭೫]. ಧನತ್ತ ಧನಕುಮಾರನು ಶ್ರೇಷ ಗುಣಹಳ ವೃಶೋತಮನಾಗಿದ್ದನು.

೩.೨.೧ ಇದೇ ರೀತಿ ಚಾರುದತ್ತನೂ ಸಹ ಫ್ರಸಿದ್ದ ಕಥಾ ಪುರುಶ. ಭಾಸ ,ಶೂದಕಾದಿಗಳ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ (ದರಿದ್ರ) ಚಾರುದತ್ತನಿಗಿಂತ ಭೇರೆಯಾದ, ಅನೇಕ ಸಾಹಸ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಆಗರವಾದ ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ಜೈನ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುಯ್ತ್ತೇವೆ. [ನಾಗರಾಜಯ್ಯ್, ಹಂಪ ಚಾರುದತ್ತನ ಕಥೆ: ಮೂಲ–ಚೂಲ: ‘ಸಂಶೋಧನ’ (ಸಂ) ಲಕ್ಶ್ಮಣ ಟ್ಯೆಲಗಾವಿ, ೧೯೭೨, ೪೮೧–೯೮]

೪. ಈ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಮೇಲ್ಲಿನ ಶಾಸನ ಕವಿ ಮಾಣಕಕೇತಿ ಸೆಟ್ಟಿಯ ಫಾತ್ರ ವಕಿತ್ವ ವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.